

SLOVENECE

Velja po pošti:
 za celo leto naprej K 26.—
 za pol leta » » 13.—
 za četrt » » 6-50
 za en mesec » » 2-20
 za Nemčijo ololetno » 29.—
 za ostalo inozemstvo » 35.—

V upravnistvu:
 za celo leto naprej K 22-40
 za pol leta » » 11-20
 za četrt » » 5-60
 za en mesec » » 1-90
 Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne številke 10 v.

Inserati:
 Enostolpna pettirista (72 mm):
 za enkrat . . . . . po 15 v
 za dvakrat . . . . . » 13 »
 za trikrat . . . . . » 10 »
 za več ko trikrat . . . . . » 9 »

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnej objavi priložna popust.

Izhaja:
 vsak dan, izvenmi nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravnistvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6. Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upravniskega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Bienertova „nepristranost“ na Koroškem.

Celovec, 19. listopada 1909. Bienertovo ministrstvo igra ulogo Judeža. Ne igra sicer za 30 srebrnjakov, pač se udnja nemško - narodnim farizejem, ki si v zadnjem času v parlamentu nadevajo krinko narodne pravičnosti, za 100.000 koroških Slovencev.

Jasno je kakor beli dan, da nas je Bienertovo ministrstvo izročilo nemškimi narodovcem na milost in nemilost. Zakaj nemogoče je, da bi se ravno na Koroškem, v najbolj kritičnem času mogle doigravati neverjetne tragedije naroda - trpina, ako ne z vednostjo, da s privoljenjem ali morda celo — na željo Bienertovega ministrstva. Še nikdar prej se niso upali Nemci, pravzaprav c. kr. državni organi na Koroškem udarjati po nas s cepcem narodnih krivic tako kakor sedaj, še nikdar prej se niso upali tako očitno, brez vsake bojazni, naravnost neverjetno predrzno rušiti temelje državnih zakonov — ne morda socialni demokrati ali anarhisti, ampak — vladni organi na Koroškem. Karkoli le nosi sedaj na Koroškem naslov »c. kr.«, bije po koroških Slovencih, kakor da bi za koroške Slovence na svetu ne bilo več pravice. Od deželnega predsednika Heina do zadnjega Metnitzovega policaja, vse je združeno pod poveljstvom nemškega narodnega sveta proti koroškim Slovincem.

Koroški Slovenci pa se ne čutimo več same, zato se ne čutimo več slabe. Mi smo del »Slovenske Ljudske Stranke«, ud smo slovenske politične celote, in kdor nas ubija, ne ubija koroških Slovencev, ampak »Slovensko Ljudsko Stranko«, to je cel slovenski narod. To se dogaja ob času, ko zagotavlja ministrski predsednik na Dunaju, kako da je pravičen vsem narodom. Res lepo je govoril Bienert v gosposki zbornici. Sladke besede, opiljen govor! Hvalil je »pravični sistem« sedanje vlade, češ da je uprava popolnoma odtegnjena narodnim strankam in se vodi popolnoma nepristransko in v interesu javnega blagostanja. Z ozirom na Koroško je izgovoril ministrski predsednik toliko nerresnic — kolikor besed. Pod nobeno nemško strankarsko vlado se na Koroškem proti Slovincem ni vladalo tako strankarsko nego pod Bienertom. Če ima ministrski predsednik res pošteno voljo vladati nepristransko, zakaj ne poseže na Koroškem med nezasišane škandale, o ka-

terih na Koroškem že žvrgolijo vrabci na strehah, z bičem, čeravno bi morda zadoštval le migljaj deželnemu predsedniku Heinu? Da, prepričani smo! Bienert barranta za nas, z nemškimi nacionalci sklepa kravjo kupčijo. Sicer bi bilo nemogoče, da bi smeli Bienertovi uradniki na Koroškem nekaznovano Slovence žaliti, zasramovati, jih zaradi slovenščine zapirati in kaznovati, čakati jih s koli in revolverji, pobijati jim okna, žugati jim javno, voditi oborožene tolpe nad mirne slovenske kmete, pošiljati slovenske učitelje v koroško Sibirijo in nastavljati nemške na Slovenskem, izganjati slovenske uradnike, skratka z orožjem, ki je posvečeno obrambi pravice, javno in sistematično ubijati Slovence na Koroškem.

Koroški Slovenci kličejo na maščevanje! Slovenski narod, tvoji sinovi na meji stiskajo pesti in te kličejo na krv!

Dr. Tavčar proti političnim pravicam učiteljstva in uradništva.

Dr. Tavčar se je čutil prisiljenega, da odgovori v »Narodu« na »Slovenčev« poročilo o čudnem stališču, ki ga je zavzel dr. Tavčar v c. kr. deže nem šolskem svetu glede na politične pravice uradnikov in učiteljev.

Ponovno naglašaja dr. Tavčar, da »stoji on na stališču, da se imajo aktivni učitelji ogibati političnih shodov, in da tudi glede gospoda Juga ne izpremeni svojega stališča.« Dr. Tavčar torej kategorično odreka učiteljstvu pravico do takega političnega delovanja, ki ga je doslej liberalna stranka vedno od učiteljstva zahtevala. »Učiteljski Tovariš« vedno pozivlje učiteljstvo, naj javno nastopa in si pribori politično vodstvo nad ljudstvom. Dr. Tavčar pa je postal zda drugega mnenja in zastopa stališče, da je nastopanje na političnih shodih nezdružljivo z aktivno učiteljsko službo. To načelo proglašaja tudi za srednješolsko učiteljstvo in za aktivno uradništvo sploh. Liberalno uradništvo in učiteljstvo, ki je doslej ravno v političnem boju imelo svojo glavno zabavo, tako da se je politika globoko zajedla celo v uradovanje, naj si dobro zapomni dr. Tavčarjeve besede! Liberalni nadsodni svetnik Višnjak naj opraviči sedaj, če more, svoje politično delovanje! Jug, ki si je ravno s politično agitacijo gladil pot do službe na dekliškem liceju, in njegovo liberalni tovariši, stoje tu pred načelno izjavo svojega strankarskega voditelja. Vse liberal-

no učiteljstvo ima zdaj pouk, ki se naj ravna po njem! Če je dr. Tavčar spoznal, da je to načelo pravo, se mora, če je značajen, po njem ravnati. Mi stojmo pa na stališču, da mora vsak uradnik biti v službi absolutno nepristranski; sodnik ne sme poznati ne liberalca ne klerikalca, ampak samo postavo. V svojem zasebnem življenju pa vživa uradnik popolne državljanske pravice, ki jih sme tudi izvrševati v mejah dostojnosti in poštenosti, da se iz njegovega nastopa vidi, da ima v svojem političnem delovanju res pred očmi splošni blagor družbe, od katere ima svojo eksistenco in je dolžan z vsemi svojimi močmi delovati za njen prosep. Zato se pa mora politično delovanje uradnikov in učiteljev tudi meriti po strogi meri njegovih načel, ali so koristna ali škodljiva, kajti od svoje službe imajo svoj vpliv in zato je pri njih vsaka zloraba politične svobode hkrati tudi zloraba službe. To se ne dá ločiti. Kakor smo torej odločno za politično svobodo, tako smo tudi odločno zoper vsako zlorabo te svobode.

Zdaj nam naj pa dr. Tavčar odgovori, ali je to dostojno in pošteno, kar uganja zadnji čas njegova stranka? Dr. Tavčar naj nam odgovori, ali je dostojno in pošteno, če se voditelj narodnonapredne stranke in šefredakter »Slov. Naroda« v svojem listu s podpisom drzne zapisati grdi insult proti knezoškofu o »klosetnih spisih škofa Jegliča«? Naj nam odgovori na to dr. Tavčar! Naj nam odgovori, ali ni početje liberalnih agitatorjev v zadnjem času postalo tako ostudno in podlo, da se dostojen človek mora daleč ogibati take družbe!

Zato sto imo pa na stališču, ki smo ga zadnjič naglasili, da smatramo vsakoga, ki se sedaj še javno eksponira za liberalno stranko, nevrednega, da bi v katerikoli javni službi jedel kruh iz rok našega ljudstva.

Za pošteno in dostojno politiko pa zahtevamo svobodo, ki je zajamčena vsakemu državljanu.

Državni zbor.

Dunaj, 25. novembra. Pogajanja se nadaljujejo.

Zbornica nadaljuje razpravo o nujnih predlogih, za kulisami pa se vrše med strankami pogajanja o premirju. Še vedno je upanje, da se doseže premirje in še pravočasno reši začasni proračun. Več ko čudno pa je, da vlada ne gane niti mezinca za deložnostno zbornico. Ministrski predsednik vedno in povsod naglašaja, da želi redno delo v zbornici. Ne stori pa

najmanjšega koraka v tem oziru. Nasprotno. Nam se celo zdi, da bi vlada bila vesela, ako parlament odpove svoje delo. Mažari zahtevajo znane koncesije in jih skoraj gotovo tudi dobé, da se poravna ogrska kriza. Avstrijska vlada pa bode imela ugodnejše stališče, odnosno lepši mir, ako se ji ni treba zagovarjati pred parlamentom. To je včeraj dr. Adler v zboru-načelnikov odkrito povedal baronu Bienertu. Dr. Lueger, dr. Sylvester in drugi so svarili vlado pred § 14. »Slovenska Jednota« je pripravljena za premirje s pogojem, ki ga morejo sprejeti nemške stranke. Baron Bienert pa odgovarja na levo in desno, da nikomer ne veruje in prepušča pogajanja strankam. Iz tega sledi, da se vladi prav nič ne mudi in da že računa s § 14.

Poljaki še nadaljujejo svoja posredovanja. Včeraj je bila v poljskem klubu dolga živahna razprava o parlamentarnih razmerah. Razni govorniki so izražali, naj dr. Glabinski nadaljuje sicer težavno, pa hvaležno vlogo posredovalca. Poslanec Stapinski pa je dokazoval v daljšem govoru, da Poljaki ne smejo še dalje podpirati protislovenske politike sedanje vlade. Mogoče je torej, da pri prvi priiliki Poljaki odpovedo sedanji vladi svojo podporo. In ta prva prilika bi bila že v proračunskem odseku pri razpravi o začasnem proračunu. Ako Poljaki ne glasujejo za vlado, ostane v manjšini. In če ima vlada nekaj ustavne vesti mora odstopiti. Ako torej zbornica ne potrafi preveč časa z nujnimi predlogi in ako Poljaki storé svojo dolžnost nasproti »Slovenski Jednoti« in državi, odloči se usoda sedanje vlade v kratkem času, gotovo pa pred prazniki. Pripomnim pa takoj, da je v Avstriji vse mogoče.

Narodno vprašanje.

Današnji prvi govornik o nujnih predlogih v varstvo narodnih manjšin socialni demokrat Seiger je nemškimi strankam povedal bridko resnico v obraz, da s svojo ponemčevalno politiko neté narodnostne boje v državi.

Baron Bienert je porabil to priliko, da opravičuje taktiko vlade, ki je od strani opazuje sedanje razmere v parlamentu. Videlo se mu je, da govori pod vtisom včerajšnjih očitkov in drži križem roke, ko se parlament lovi za svoje življenje. Povedal ni v istini nič novega. To je stara birokraska pesem vsake vlade, da je nepristranska in da nima podrobnih zakonskih določb o narodni ravnopravnosti. Konečno je baron Bienert izražal željo, naj bi odsek izdelal tak narodnostni zakon, s katerim bi bili vsi zadovoljni. To upanje pa je prazno, ker merodajni krogi sploh nimajo pravega čustva za narodno

LISTEK.

Vstaja Skender-Begova.

Angleško spisal Benjamin Disraeli, Earl of Beaconsfield. — Prevel I. M. (Dalje.)

Ko vstopijo v sobo, podere Nicej, ki je hodil zadaj, cvnuha na tla in ker mu pri temu Skender prihiti na pomoč, se jima kmalu posreči zamašiti prestrašenemu in začudenemu Kafliisu usta ter ga zvezvati. Iduna se je opravila v obleko, ki je bila podobna oni, kakor jo je nosil Nicej in ki sta jo prijatelja v svoji vreči seboj prinesla. Skender in Iduna sta nato hitro brez vseh ovir zapustila seraj in hitela v khan, kjer sta zasedla svoje konje, ki so ju že čakali; odjezdila sta proti nekemu studentu zunaj mestnih vrat, kjer sta željno pričakovala, da prihiti Nicej za njima. Atenski knez pa je ostal še nekoliko minut v sobani v stolpu, se splazil potem venkaj in zaklenil vrata za seboj. Dospel je iz seraja, ne da bi srečal človeka in prišel je že skoro do vrtnih vrat, ko ga pokliče nek cvnuhov stražnik.

»Halo!« zavpije, »mislim sem, da si ravnokar odšel.«
»Samo da bi mogli priti do gora,« od-

vrne njegov tovariš, »potem bi me več ne skrbelo; toda preveč sem se zanašal na konje in upa, da nas poneso tja do gorovja. Mi ne moremo računati, da smo več kakor tri ure pred njimi, knez. Naš prijatelj Kafliis je preveč znan, da bi ga mogli dolgo pogrešati.«

»Sveta Devica naj nam pomaga!« je rekla Iduna. »Jaz ne morem več naganjati svojega konja.«

Dospeli so na majhno višino, raz katere se je videlo daleč na okolo po pianjavi. Skender se ustavi in se skrbno ozre nazaj.

»V daljavi vidim nekaj jezdecev, ki mi ne ugajajo,« vzklikne zdravnik.

»Tudi jaz jih vidim,« reče Nicej, »potniki so, kakor mi.«

»Rajši umrjem, kakor zopet v sužnjost!« zakriči Iduna.

»Naprej!« ukaže zdravnik »in pustite mene, da sam opazujem te jezdece. Rad bi, da bi bil kak goz blizu. V dveh urah moramo priti do gora.«

Hunjadova hči in atenski knez sta odjezdila da e. Pred njimi, toda v precejšnji daljavi se je vila široka, deroča reka, čez katero je držal na pol razpadel starorimski most. Na nasprotnem bregu je bila ozka ravan, ki je segala tik do gora.

»Lepa Iduna, sedaj si rešena,« reče atenski knez.
»Dragi Nicej,« odgovori Iduna, »ti

veš, kaj čutim. Prevažni so trenutki, da bi mogla izraziti svojo hvaležnost.«

»Menim, da ne bo Iduni nikdar treba izražati svoje hvaležnosti Niceju,« odgovori knez, »zagotovljena naj bode, da on ne ljubi te besede.«

Njun spremljevalec je zopet pridiral za njima in naganjal svojega konja, kar je mogel.

»Nicej, stoj!«

In ustavila sta svoje konje.

»Kaj ti je, prijatelj?« reče knez. »Ti si tako resen?«

»Gospica Iduna,« je dejal Armenec, zasledujejo nas!«

Upanje na rešitev in zavest strašne usode sta dajala do sedaj, ko se je beg posrečil, Iduni moč, da je prenašala vse napore, ki bi morali v vsakem drugem slučaju biti usodepolni. Ko pa je prav v onem trenutku, ko si je čestitala, da je srečno ubežala, čula, da ji vnovič preti velika nevarnost, da se beg morda ne posreči, bilo je to preludo za njene izčrpane moči. Prebedela je, povzdignila v smrtnem strahu svoje roke in oči proti nebu, nato pa je nagnila svojo glavo in glasno zajokala. Nicej skoči s konja in skuša skoro nezavestno Iduno tolažiti, nato pa žalostno pogleda svojega tovariša in obupno sklera svoje roke. Njihov spremljevalec pa je zrl globoko zamišljen v daljavo.

»Že prihajajo,« vzklikne Nicej; »zdi

se mi, da vidim enega na griču. Naprej! Bežimo! Umrmo vsaj z orožjem v roki! Draga Iduna, želim, da bi mogel s svojim življenjem odkupiti tvoje! O Bog, to je v resnici grozno!«

»Rešitev je nemogoča,« je rekla Iduna z mirnim glasom, ki je onadva osupnil. »Oni nas morajo dohiteti. Odpustite mi! Sram me je svoje sebične žalosti. Pripisita jo drugim vzrokom, ne ozkosrčnosti in malodušnosti! Samo eno nam preostaja. Vieti se ne smemo dati. Vidva sta vojaka in znata umreti kot vojaka. Jaz pa sem ženska, toda hči sem Hunjadova! Nicej, ti si prijatelj mojega očeta; prosim te, zasaki bodalo v moja prsa!«

Knez si v nemi grozi zakrije z rokami svoj obraz. Trese se po vsem telesu. Nankrat stopi naprej in se vrže pred nogo do sedaj molčečega prijatelja: »Skender!« vzdihne, »veliki in slavni prijatelj! Moja glava in moje srce sta prešibka za te strašne izkušnje; ti jo reši!«

»Skender!« zavpije Iduna vsa iznenadena. »Skender!«

»V resnici sem jaz nesrečni Skender, gospica,« odvrne. »V tej stiski moramo v resnici skoraj obupati; ako pa že moram več pretrpeti kakor drugi ljudje, storim to rade volje radi vas in radi Epira. Naprej, Nicej! Samo eno upanje nam še preostaja: priti moramo do onega mosta!«

Po teh besedah prime Skender Iduno,

ravnopravnost. Ko bi ti hoteli, že davno bi bilo boljše v Avstriji.

Poslanec Grafenauer.

Za baronom Bienertom so govorili krščanska socialca Miklas in Lang, rusinska poslanka dr. Donstrianskyj in Kurlyowycz, nemški nacionalc Weidenhofer in češki socialisti demokrat Nemeč, ki je zopet naglašal, da le socialni demokrat je morejo rešiti narodnostno vprašanje. Nato je naš tovariš Grafenauer s prirojnimi mu sarkazmom bical uprav turške razmere na Koroškem in pa nemško birokracijo, ki podpira in vzdržuje ta ponemčevalni sistem. V dokaz je navajal razna dejstva iz najnovejših dni. Vzbujal je seveda živahno pritrjevanje slovenskih poslancev in vedne ugovore nemških tovarišev koroških. Najstanovitvejša nergača sta vedno Nagele in Kirchmayer. Grafenauer pa njima vedno pove v brk, kar jima zapre sapo. Koroških nemškutarjev neslani odgovor je vedno: Saj koroški Slovenci sami želé nemške šole. Naučiti se pač hočejo nemškega jezika, a Nemci nočejo postati, kar hočejo nemškutarji s pomočjo vlade. Pripomnim še, da je Grafenauer vzbujal večkrat bučen smeh s svojimi primerami. Zato je najbolje, da »Slovenec« objavi ta govor po zapisniku.

Za Grafenauerjem sta do šeste ure govorila češka poslanka Choc in Kotiaf. Ta je jako toplo zagovarjal tudi slovenske zahteve, seveda med živahnimi ugovori raznih nemških poslancev. Jutri bode glasovanje o vseh petih nujnih predlogih. Mogoče je, da se stranke zedinijo in vse predloge odkazejo posebnemu odseku.

Enketa kmečkih izvedencev za socialno zavarovanje.

V torek je socialnozavarovalni odsek zasljal poljedelske izvedence. Šlo se je zlasti za to, da se določi, kdo bodi zavarovan. Razen zastopnika vzhodne Galičije in enega Bukovince, ki pravita, da je ljudstvo prerevno in zdaj še premalo izobraženo za to stvar, je bila soglasna sodba, da bi bilo za kmečki stan skrajno pogubno, ko bi se samo delavci zavarovali za starost in onemoglost. Slovenci so zastopali poslanec Demšar za Kranjsko kmetijsko družbo, M. Brenčič iz Ptuj, Bolčič iz Boljunca in župan Stanonik kot zastopnik Zadružne zveze. Ti so povdarjali, da se za kmete ne sme sprejeti določilo o dveh poslih, naj se starostno zavarovanje določi še za 60. leto, naj bo od 16. do 20. leta svobodno, in naj se bolniško zavarovanje za kmečke družine izreče samo prostovoljno. Demšarjev nastop proti zastopnikom veleposestva je vzbudil mnogo zanimanja.

Avstro-Ogrska.

Kdo bi si bil mislil. Tisti listi, ki so še nedavno hvalili in kovali Bienertu v nobo, zdaj ne morejo molčati in mu očitajo, da je mož kriv, ker parlamentarni voz ne gre naprej. Očitajo mu že, da je lahkomisljen, da je voznik, ki zapusti svoj voz, kapitan, ki pusti da plove ladja brez krmarja. V zbornici je mirno, grozno mirno. Danes ni tako dostojnega državnega zboru, kakor je avstrijski. Nemci znajo, da se bliža konec njihove strahovlade. Vrti Stapski odkrito in odločno zahteva, naj Poljsko kolo opusti svoje protislovansko stališče. Med Poljaki ni sam. Zato so vladne nemške stranke nad vse žalostne. Glabinski nadaljuje pogajanja, da izpelje zavozeno kareto, ki bi jo moral pravzaprav Bienert, kateremu pa ni veliko na tem kljub vsem nasprotnim zatrditvam, ker, kakor Nemci trde, je Bienertu § 14 ljubši, kakor parlament.

Včeraj se je konstituiralo več odsekov. Dr. Šusteršič je izvoljen za načelnika bosenskega odseka.

zajezdi svojega konja in oddirja proti mostu.

»Reke ni mogoče prebresti,« reče Škender, ko so dospeli do njenega brega. »Jaz bom branil most in rešil bom svojo nalogo, ako se mi posreči zadrževati jih tako dolgo, da prideta ti in Iduna do gora. Naprej, ne mislita več name! Ne, nobenih solza, draga gospica, sicer mi vzamete ves pogum! Hitita naravnost v Krojjo in nič naj vaju ne zvabi, da bi ostala kje v bližini, v nadi, da se vama zopet pridružim. Verujta mi, kmalu se bomo zopet videli, samo ravna ta tako, kakor vama rečem, to je moje poslednje povelje. Bog s teboj, Nicej! Še enkrat naj zapoveduje zdravnik svojemu služabniku. Plemenita gospica, priporočite me svojemu očetu! Iz srca si želim, da bi jaz imel v Epiru tako hčer, ki bi načelovala mojim bratom, ako padem. Povejte velikemu Hunjadu, da mu izročam svojo deželo! Z Bogom, z Bogom!«

»Jaz ne grem dalje,« zakliče Iduna, »tudi jaz se znam boriti. Ostati hočem in umreti z vami!«

»Očete, že prihaja!« Verujta mi, da zmagam. Bežita, bežita! Dobro jo čuvaj,

Vladar se je dozdal o rešitvi ogrske krize posvetoval zgról z ogrskimi ministri. Zdal je pozval k sebi grofa Stefana Tiszó, grofa Zichyja, grofa Khuen-Hedervaryja, grofa Albina Csakyja, pl. Lukaca in Julija Justha. Justhova stranka je sklenila tehnično obstrukcijo če se predstavi nepovoljna vlada.

Taussig.

Dunajski listi objavljajo sedaj veličanske članke o rajnem guvernerju Zemljiškega kreditnega zavoda Taussigu, ki se je povspel od malega bančnega uradnika do malone neomejenega gospodarja avstrijske velike finance. Ob velikem krachu je bil mladi mož ravnatelj neke manjše banke, ki jo je srečno rešil propada. To je vzbudilo pozornost, Taussig je postal ravnatelj leta 1863. ustanovljenega Zemljiškega kreditnega zavoda, in bi bil tudi propadel, da ne bi mu bila priskočila vlada na pomoč. Ko je nastopil svoje novo mesto, so bile vse blagajne prazne leta 1908 je imel zavod že 78.823.000 K rezervnega zaklada. Taussig se je pečal z železnicami, z industrijo. Nastopal je rajnik vedno brezobzirno, vse se ga je balo, vsemogočni Rotšild celo se mu je moral klanjati.

Ob bosenski meji.

Cesar je ukazal, da se razpuste takozvani stražniki, ki so se ustanovili ob letošnji vojni nevarnosti s Srbijo in Črno Goro.

Inozemstvo.

Sestanek bolgarskega carja s srbskim kraljem. Bolgarski car Ferdinand je obiskal v Belgradu srbskega kralja. Belgrajsko prebivalstvo je visokega gosta živahno pozdravljalo. Ferdinand je došel v Belgrad ob drugi uri 40 minut popoldne, odpotoval je ob sedmi uri zvečer. Poroča se, da je imel obisk zaseben značaj.

Vojska v Maroku. Špansko vojno ministrstvo javlja, da se operacije pri Mellili zopet v kratkem prično.

Ruske vojne priprave proti Avstriji. Dunajski vojaški krogi potrjujejo, da se Rusija ob zahodni svoji meji obsežno vojaško pripravlja. Važnosti ne pripisujejo ruskim pripravam, češ, da je že dolgo časa znano, da hoče Rusija svojo operacijsko bazo prenesti bolj v notranje Rusije.

Proč z nemškutarjenjem!

»Bogojub« piše v svoji zadnji številki glede na nepotrebno in brezmišlino nemškutarjenje, ki še danes vlada po precej mnogih ženskih samostanih. Piše o neki slovenski mladenki, sprejeti v nek samostan, sledeče:

»Zakaj je pa revica morala preiti nemško znati, preden je bila sprejeta v samostan? Če kaka Slovenka gre v kak nemški samostan (n. pr. h Klaverjevi družbi v Sonograd), je razumljivo, če se od nje zahteva nekaj nemščine, da se more vsaj spovedati. Pri slovenskem samostanu se mi pa to zdi pretirana zahteva. Nemko bi sprejeli gotovo brez znanja slovensčine, in bi bili zadovoljni, če bi se šele notri v samostanu slovensko naučila — ali pa niti tega ne! Saj so po nekaterih samostanih redovnice po 30, 40 let, pa še ne znajo slovenski. Slovenska dekleta so torej na slovenskih tleh na s abšem od tujerodnih! — Prav potrebna je, da spregovorimo enkrat o tem odkrito besedo: Zakaj se po nekaterih naših ženskih samostanih toliko nemškutarji? Če je za nas moške, ki tudi nekaj znamo, dobra slovensčina, zakaj ravno za gosposke ženske in za nekatere redovnice slovensčina ni dobra? Primerilo se je že meni samemu parkrat, da rojene Slovenke niso za nobeno ceno hotele govoriti z manjšo slovensko, ampak vedno prav vsiljivo, skoro razžalivo tiščale v svojo nemščino. Po nekaterih sa-

Nicaj. Bog te blagoslovi, dečko! Živi in bodi srečen! Ne, ne, nobene besede več! Čim dalje bosta vidva, verujta mi, tem bolj bo močna moja roka. Rotim vaju, bežita, hitita!«

Nicej posadi lokajočo Iduno v njeno sedlo, pelje njenega konja čez ozki in razpadajoči most, zajezdi svojega konja in urno se pomikata po ska oviti in vajoči se poti navzgor. Škender je zrl za njima. Iduna je pogostokrat mahala s svojim robcem. Škender odloži svojo armensko opravo, jo vrže v vodo, poskusi svoje stališče, ki ga je zavzel na mostu, izteguje svoje ude, preišče svoja bodala in zavrti svoj scimeter.

Most je bil tako ozek, da je mogel samo en jezdec čezenj. Nosili so ga tri stebriči, srednji bolj velik, ostala dva pa majhna in sta se vzdigovala iz plave vode na obeh straneh. Na mnogih krajih je bil ograjeni zid razrušen, na nekaterih se je moglo vsled kupov kamenja in nevarnih razpok komaj dalje priti. Sredi srednjega visokega stebra je bil velik sklepni kamen, na njem je bila izklesana velikanska čelada, po kateri je dobil most ime.

mostanin je menda celo prepovedano slovensko govoriti. Ta prepoved, ki je bila nekaj po naših šolah, pa je že davno odpravljena, je barbarska in ne krščanska! Ali je nemščina tako sladka ali tako sveta, da take osebe brez nje ne morejo živeti in jim domači jezik ni dober? Nasprotno: Pamet in vera zahtevata, da sicer ne zaničujemo nobenega jezika, da pa pred vsemi čislamo svoj materni jezik, ki nam ga je dal Bog, in da tuj jezik rabimo le takrat, kadar z domačim shajati ne moremo. Vsako drugo ravnanje je prevračanje pametnega naravnega reda! Če imam doma svoje orodje, ne bom hodil ponj k sosedu na posodo. — Če pa je slovenski jezik bolj ponižen, se ravno pobožnim osebam spodobi govoriti ponižni jezik! — Čas je torej, da bi se po naših samostanih že enkrat pomedla tista stara nemškutarija, ki se še vedno šopiri. Posebno prosimo: ne silite naših slovenskih deklet, da bi morale nemško moliti in se nemško spovedovati! To je posebno narobe svet. Verski občutki, najnežnejši občutki se nalozijo in najboljšje izražajo v tistem jeziku, v katerem nas je mati učila. — In dekleta, tudi če greste v tuje dežele v samostan, vedno se zavedajte, da ste Slovenke, rade govorite in zlasti rade molite slovensko, kolikor vam samostanski red pripušča, imejte gotovo s seboj kak slovenski molitvenik in slovenski časnik (»Slovenec«). To je kakor zvon iz domačih in, ki tako prijetno na ušesa doni in tako globoko v dušo sega. Hvala Bogu, Bog tudi slovensko razume in pred njim smo vsi enaki, — ne, ponižni, nizki in zaničevani! so njemu še posebno pri srcu, kakor je Marija pela: »Prevzete je s sedeža vrgel, in ponižne povzdignil; lačne je napolnil z dobrotami, bogatine pa prazne spustil...«

Ta beseda je bila potrebna. Podpišemo od prve do zadnje! Da bi le tudi uspeh imela!

Dnevne novice.

+ Celovškega župana dr. von Metnitz je postalo nekoliko strah, zato je v občinski seji celovškega mestnega sveta, dne 23. t. m. tajil, da bi bili njegovi policaji na celovškem kolodvoru Slovence zaprli ker so vozne listke v slovensčini zahtevali. Ta župan mora res čeden človek biti. Govoril je samo o enem Slovcu, zaprli so pa že tri, nadalje je trdil, da so tega enega zaprli, ker je razgrajal o ostalih dveh, med katerimi je bil eden veleugleden župan, pa ni vedel nič povedati. Dr. Ritter (!) von Metnitz tudi nič več ne ve, kako je v seji koroškega deželnega sveta javno zapretel, da bo dal vsakogar zapreti, kdor bo na celovškem kolodvoru zahteval vozni listek v slovensčini. Von Metnitz je v seji tudi dejal, da policija nič ne briga, v kakšnem jeziku kdo zahteva vozni listek in ali mu ga železniska uprava da ali ne. Dobro! To pomeni, da mora odslej vsak Slovenec na celovškem kolodvoru zahtevati vozni listek v slovensčini, ne sme pa niti najmenj razgrajati in nemškega sploh znati ne sme in naj pride na lice mesta sam deželni predsednik z 99 biriči! Zdal, ko je von Metnitz izjavil, da njegove policaje vse to nič ne briga, imamo opravka s c. kr. železnico samo in z njenimi od Volksrata nastavljenimi uradniki! Bomo videli, ali se bodo teutonске buče udale!

+ Slovenskih rekurzov celovški mestni svet ne sprejema, je 23. t. m. izjavil vse časti vredni Ritter von Metnitz v občinski seji. Kaj pa Ljubljana? Ali sprejema nemške rekurze ali ne?

+ Zgodil se kaj rado, da odličnejši Slovenci, ki bi si kaj lahko povsod priborili svoje pravice, na kolodvorih v nemščini zahtevajo vozne listke. Ako bi bilo drugače in bi Slovenec, ki zavzema visoko javno mesto v politiki, pošteno zaropotal, če bi bili nemški uradniki tudi proti njemu tako nesramni, kakor proti drugim, bi se kmalu neznosne razmere na državnih železnicah izpremenile.

— Smrt v tujini. Iz Joljeta se piše: Bivši dolgoletni cerkveni reditelj Mat. Pašič je umrl za jetiko dne 7. novembra. Pogreb se je vršil dne 9. t. m. dopoldne.

— V St. Louis-u je umrla 3. novembra Marija Meden, doma iz cerkniškega okraja na Notranjskem, stara 49 let.

— Novo pokopališče v Lešah se je na Vernih duš dan blagoslovilo in kolavdiralo.

— Išče se Franc Novakovič, doma iz Šutne, župnije Sv. Križ pri Kostanjevici. Imenovani je nekoliko slaboumen, 30 let star, brez brade, ima rjavkaste brke, nosi rjavkasto že ponošeno obleko s pikicami, hodi bolj težko, ker ima prste na obeh nogah odrezane; zna tudi nemško govoriti. Z doma je izginil pred sedmimi tedni. Ako kdo za imenovanega ve, prosimo najljubše, da ga javi na župnijski ali občinski urad v Sv. Križu pri Kostanjevici.

— Iz šolske službe. Za provizorično učiteljico na Dobrovi je nastavljena bivša časasna učiteljica v Zvirčah Amalija Se-

ver. Vsled bolezni na dopustu se nanajajočo učite jico Pavlo Čop v Borovnici bo nadomeščala bivša suplentka v Domžalah Ernestina Blaznik, obolelega učitelja Karola Perko v Šmilhelu pri Novem mestu pa izprašana učit. kand. Marija Ribnikar. Vsled bolezni je na dopustu nadučitelj Edvard Vohinc v Cerkljah na Dolenjskem, in učiteljica Elvira Bernot v Vel. Podlogu; prvega nadomešča suplentka Angela Sakotnik, drugo pa suplentka Alojzija Maurin. — C. kr. okrajni šolski nadzornik ravnatelj Ivan Thuma v Postojni dobi častno svetnjo za štiridesetletno zvesto službovanje.

— Rapisane učiteljske službe. Na deklški štirirazrednici v Ribnici (okraj Kočevje) služba nadučiteljice in učiteljice do 17. grudna t. l. v stalno nameščenje. — Na trirazrednici v Podzemlju (okraj Črnomelj) učiteljsko mesto, za katero imajo moški prosilci prednost, do 4. grudna t. l. v začasno nameščenje.

— Novo šolsko poslopje. Zgradba novega šolskega poslopja za trirazrednico v Brusnicah (okraj Novo mesto), ki je proračunjena na 36.300 K, se bo oddala potom javne dražbe v torek, dne 7. grudna t. l., pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Novem mestu.

— Prvo historično razstavo iz Trenkove dobe otvorijo v Zagrebu v nedeljo, 28. t. m. v mestnem muzeju. Deželni arhiv bo tu razstavil različne originalne slike Trenkovih pandurjev in druge spominke iz tega časa.

— Zarota proti častnikom. Z Dunaja nam poročajo: Policija ima v skrivnostni častniški zaroti zdaj vse niti v rokah. Ba je krivec neki sošolec vojne šole onega letnika, v katerem so bili častniki, katere je hotel zastropiti krivec. Policija vso stvar zelo skriva, da ne otežkoči preiskave. A gotovo je, da se v najkrajšem času svetu odkrije jasnost.

— Družba sv. Mohorja v Celovcu. Nekateri čč. gospodje poverjeniki so nevoljni, ker je letos Družba sv. Mohorja poslala za novo upisane ude molitvenike iz svoje starejše zaloge, posebno »Dušno pašo« Baragovo. Dasi je to zadevo že opetovano ustmeno, pismeno in po listih pojasnila, naj se ponovi to še tukaj: Med družbinimi knjigami je treba molitvenik najprej dovršiti, da ga more knjigovodnica do ekspedicije vezati. Zato je treba že zgodaj določiti naklado, t. j. število izvodov te knjige; ali to je nemogoče, ker prihaja obilo vpisovalnih pol jako pozno. V minulih letih se je določevala ta naklada po razmerju članov prejšnjega leta; a kaj se molitvenikov med letom malo, saj so in še za precejšnje število, molitvenikov se je pa tiskalo več, ker smo se nadejali večjega števila udov. Vsled tega je jelo preostajati vedno več molitvenikov, in ob koncu leta 1908. se jih je nabralo okrog 33.000 izvodov, med njimi same »Dušne paše« okrog 10.000. Kaj storiti? Razproda se molitvenik med letom jako malo, saj so slovenske družine preskrbljene z njimi; za molje je to blago predraga krma, kapitula leži v njih par lepih tisočakov in prostora primanjkuje. Družbi od leta do leta bolj. Med temi knjigami so molitveniki, ki mnogim članom posebno dopadejo, ker so večji in tiskani z debelejšimi črkami. Ti in enaki razlogi so napatili odbor, da je sklenil, dati novim članom molitvenike iz te zaloge, saj jih itak nimajo ali pa že precej ali docela oguljene izvode. Tako dela tudi nemška družba sv. Jožefa v Celovcu, ne da bi se zaradi tega pojavljala kak odpor ali celo ta ali oni poverjenik pretel, da se bodo odpovedal poverjeništvu, da ne bo več oznanjal ali priporočal Družbe z lece. Saj često želé udje molitvenikov z debelejšim tiskom, kar je umevno, ko vemo, da je tak tisk najprimernejši osobito za starejše ljudi in v temnejših cerkvah. Seveda pri tem Družba tudi nekaj kronic prištedi, zato pa rastejo stroški za opremo knjig z ilustracijami itd. Dela provzročuje ukrep nekaj več i upravi Družbe i gg. poverjenikom, toda ta sitnost bo itak nehala v 2—3 letih, ko bodo pošli preostali molitveniki. Da se ta sitnost zmanjša, je uredil odbor za bodoče leto vpisovalne pole tako, da bodo preglednejše. Vse častite gg. poverjenike pa lepo prosim, da naj ji drage volje pomagajo izvršiti njen ukrep.

— Nov izum. Iz Reke se piše: Nek Hrvat je iznašel obleko, v kateri se more plavati, spat, jesti, piti, kaditi, pisati, čitati, streljati itd., a to vse v vodi, ne da bi postal moker. V tej obleki se more tudi svobodno kretati na kopnem. Izum je velike važnosti za slučaj, če se ponesreči kak ladja, ker se more zdržati v tej obleki več kot 15 dni nad morjem, ako se ne zgodi kaka druga nesreča. Kljub velikim vaļovom se more v tej obleki vzdržati na površini, in kdor je plavač, tudi lahko plava.

— Novo hrvaško šolsko društvo. Odbor za hrvaško šolo v Reki je sklenil, da se ustanovi posebno hrvaško šolsko društvo, ki ustanavlja šole, predvsem v Reki in nje okolici, potem pa tudi drugod, kjer ne deluje družba sv. Cirila in Metoda. Društvo bo ime »Ljudevit Gaj«, pr-

vila pa so natancen prevod onli madžarskega šolskega društva »Julian«, ki snuje svoje raznarodovalne šole po hrvaških zemljah, razlika je seveda le v imenu in grbu, kakor tudi glede premoženja. Sedež društva bo na Sušaku. Pravila so že poslana vladi in se bo društvo takoj konstituiralo, kakor hitro pride vladno potrjenje.

— Reško-senjsko vprašanje. O tem vprašanju krožijo sedaj po časopisju čisto nasprotujoče si vesti. Zagrebški službeni list n. pr. odločno dementira vest, da bi bila stvar že zaključena v tem smislu, da se odcepilje izvrši; k temu da bi bilo pred vsem treba privolitve hrvaško-slavonsko-dalmatinske deželne vlade, a ta vlada take privolitve ni izdala doslej ter je tudi v bodoče pod nikakimi okolnostmi ne boče. Temu nasproti pa piše nek madžarski list, da je izvedel iz neposredne bližnje nadškofa Posilovića, da je stvar perfektna in da je nadškofijski konzistorij že privolil v odcepitev. Čaka se le še ugodne izjave kanonika Vučića, ki ima biti novi škof v Senju.

— Izpraznjena srednješolska mesta. V zadnjih dveh mesecih, do 20. novembra so bili izdani sledeči razpisi: Ravnateljsko mesto: Koper (it. uč., 30. XI.), Brno (g., 25. XI.), Saaz (g., 15. XII.), Kromerž (g., 30. XI.). — Verouk: Gorica (g., 30. XI.), prednost imajo oni, ki so zmožni slovenskega ali laškega jezika. Pulj (r., 30. XI.). — Klasična filologija: Mähr. Schönberg (g., L. Gr. d., 30. XI.). — Mod. filologija: Dunaj XV. (r., Fr. E., 10. XII.). — Zgodovina in zemljepisje: Brno (I. r., 30. XI.). — Ravnateljsko mesto: Feldkirch (g. 25. XI.).

— Nove naredbe glede nedeljskega počitka je izdalo tržaško namestništvo. Delo je dovoljeno v pekarijah? v Trstu s predmestji in v Pulju do 2. ure popoldne, v Gorici pa poleg tega od 15. maja do 15. septembra še od 7. ure zvečer naprej. V trgovinah s kolonijalnim blagom: V Trstu in Gorici so te trgovine vsako nedeljo zaprte v celem letu, v Pulju smejo biti odprte od 7. do 11. ure dopoldne in v Rovinju od 8. do 12. ure dopoldne. Vse druge trgovske obrti imajo v Trstu in okolici splošno popolen nedeljski počitek, razen nekaterih izjem. Potovalne pisarne in zastavljalnice smejo biti odprte od 7. do 11. ure dopoldne; denarne menjalnice pa od 1. oktobra do 31. maja od 8. do 12. ure dopoldne. Vendar morajo imeti uslužbenci vsako drugo nedeljo prosto. Trgovinam s sadjem in zelenjavo je dovoljeno triurno delo od 1. junija do 30. septembra. Tudi v tej stroki mora imeti uslužbenci vsako drugo nedeljo prosto. V trgovinah s kožami je od 9. do 12. ure dopoldne dovoljeno nujno delo.

— Stavka dunajskih zdravnikov. Dunajski cesarski zdravnik je odgovoril neugodno neki spomenici zdravnikov v dunajskih bolnicah. Pretekli dne so se vršila med zdravniki posvetovanja, na katerih so se izrekli, da odpovedo zdravniki v bolnicah s 1. decembrom službe. V slučaju, da se to zgodi, bodo dunajske bolnice z novim letom brez sekundarijev in asistentov. Zdravniki dunajskih bolnic so dobili zagotovilo od raznih strokovnih organizacij avstrijskih zdravnikov, da bodo podpirale njihovo gibanje.

— Viharji na Jadranskem morju. Iz Reke se nam poroča: Močna burja piše, kar ovira zelo promet. Na vrhuncih gorá leži prvi sneg. Transatlantski parnik »Carmania« ni mogel vsled viharja pripluti v luko in se je usidral pred pristaniščem. Izseljeniški komisar se je hotel s službenim parnikom »Clotilde« prepeljati k ameriškemu parniku. Trikrat je poizkusil »Clotilde« približati se izseljeniški parniku, a vedno se je ponesrečil ta poizkus zaradi previsokih valov. Končno se je posrečilo vreči vrv na mali parnik, a veter je zagnal mali parnik s tako silo na stran, da se je vrv pretrgala. Veter je zagnal parnik »Clotilde« ob izseljeniški parnik, vsled česar sta se oba parnika precej močno poškodovala. »Clotilde« se je vrnila le z veliko težavo v luko. Poškodbe »Carmanie« so precejšne.

— Gledališče viših 10.000 »Verdie« v Trstu je ostalo to sezono zaprto, ker mestni svet ni dovolil običajne letne podpore 40.000 kron, ampak samo brezplačno razsvetljavo, kurjavo in ognjegase. Zaradi tega ni bilo mogoče dobiti najemnika.

— Jugoslovanska gledališna zveza? Ravnatelji gledališč v Zagrebu, Novem Sadu, Beogradu in Sofiji so sklenili osnovati jugoslovansko gledališno zvezo, kateri bi pristopili tudi gledališči v Ljubljani in Osijeku.

ŽENSKO KOT KAZENSKI ZAGOVORNIK V RUSIJI.

Iz Peterburga poročajo: Pred kazenskim oddelkom neke tukajšnje okrajne sodnije je nastopila danes prvokrat neka ženska kot kazenski zagovornik. Državni pravdnik je ugovarjal, da bi se pristopilo žensko kot zagovornika. Sodni dvor je pa protest državnega pravdnika zavrnil, narkar je državni pravdnik zapustil dvorano, tako, da je moral sodni dvor zaključiti obravnavo.

Ljubljanske novice.

Ij Leonova Družba. Prihodnjo sredo, 1. decembra, predava v L. D. g. F. T. r. s. e. g. l. a. v. o. E. t. i. k. i. K. r. i. s. t. u. s. o. v. i. B. a. v. i. l. s. e. b. o. p. o. s. l. e. b. n. o. z. m. o. d. e. r. n. i. m. i. n. a. z. o. r. i. o. b. i. s. t. v. u. K. r. i. s. t. o. v. i. h. e. t. i. č. n. i. h. n. a. u. k. o. v. L. o. k. a. l. : K. n. j. i. ž. n. i. c. a. v. K. a. t. o. l. i. š. k. i. t. i. s. k. a. r. n. i. (I. I. n. a. d. s. t. r. o. p. j. e.).

Ij V nedeljo, 28. t. m., ob 6. uri zvečer vsi v veliko dvorano »Uniona«! Povodom IV. vseslovenskega delavskega shoda se vrši v nedeljo, 28. t. m., v veliki dvorani »Uniona« ob 6. uri zvečer velik ljudski družinski večer. Na sporedu je godba, moški, mešani zbori, četverospjevi »Ljubljane«, razni prizori, šaljive uprizoritve in prosta zabava. Delavci, delavke in njih prijatelji, vsi k temu družinskemu večeru! Člani in članice slovenske kršč. socialne delavske organizacije plačajo vstopnino 30 vin., nečlani 50 vinarjev. — Vhod samo skozi Frančiškansko ulico.

Ij Nova velika tovarna v ljubljanski okolici. Tovarniško poslopje in vodna sila na Fužinah je prodana tovarni Leykam-Josefthal, ki namerava ondi zgraditi veliko tovarno, ki bo veljala več milijonov.

Ij Turk o političnem položaju. — Dr. Tavčar in morala. Včeraj zvečer se je vršil shod liberalcev v Počivavnikovi gostilni na sv. Petra cesti. Udeležilo se ga je do kakih 60 oseb. Otvoril je shod 260kronski dr. Švigelj. Prvi je govoril deželni poslanec in občinski svetnik Josip Turk, ki se sicer res ne zastopi na umetnost, a je drugače popolnoma dober človek ter ni pustil, da bi se »Slovenčevega« poročevalca vrglo s shoda. Dejal je, da je »klerikalna stranka« pokazala, da je samo za kmeta, on pa da ima tako nobel manire, da je za meščana. Klerikalna stranka je odtegnila vse deželne podpore naprednim (!) društvom, v prvi vrsti »Glasbeni Matici« (?), mestnemu liceju itd. Jezil se je na Kregarja in Šteteta zaradi starega vojaškega oskrbovališča. Klerikalci, ki so spravili v zadnjem zasedanju v deželno zbornico celo množico zakonov, so mislili delati z zakoni tako kot branjevka na trgu z zajci in korenjem. Klerikalna stranka ni prišla v zbornico z namenom, storiti kaj za ljudstvo, ampak oropati meščana. Ni se bal, ko je stopil v prvo vrsto onih, ki so se uprli klerikalnemu nasilstvu, četudi ga je klerikalno časopisje krizalo. V zbornici ga je deželni glavar sam zgrabil, ko so ga hoteli vreči vun, a on je imel toliko takta, da ni dal glavarju tisto, kar je zaslužil. Govori še nekaj o deželnih financah, pa mu ne gre prav skupaj in nekdo zakliče: »E kaj, saj je Boltatov Pepe finančni minister.« Tudi pravi, da se ne bo ustrašil ne biriča, ne hudiča, še manj pa tistega časopisja, ki ga blati. — Dr. Tavčar je dejal, da so preteklo nedeljo klerikalci priredili 60 shodov. Klerikalci so svojo armado, artiljerijo in kavalerijo, od prvega generala do zadnjega prostaka poslali v boj. In potem so pisali, da bodo Orli pomandrali naprednjake. Vzlic temu pa danes liberalci še žive. Če je v deželi reakcionarna stranka, je gotovo, da bo tudi vedno napredna. (Ampak liberalna ne!) Omenja rdeče škofove brošure in pravi, da z adnjič govori o tem. O bsoja menda pod vplivom naših shodov ponatis škofove brošure, ki je bil popolnoma nepotreben. Pravi, da tiči prokletstvo klerikalne stranke v tem, ker noče liberalcem priznati nobenih pravic. Klerikalci nočejo ničesar priznati liberalcem in drže se, kakor bi bil Šuklje cesar avstrijski in dr. Lampe vojskoda kranjski. Meščani so klerikalcem kura, ki jim leže zlata jajca. Sedaj hočejo to kuro zaklati, a naši bodo samo drob in ne bodo dobivali več jajc, če se to zgodi. Glede cestnega zakona pravi, da če je to resnica, kar se govori, potem je čisto gotovo, da bodo liberalci vedno protestirali. Naj se spravi Avstrija pod rimskega papeža, ali kamorkoli, to je nemogoče, da bi meščan moral plačevati za kmeta. Končal je s klicem: »Odreči se ne damo ne od papeža, ne od škofa.« — Pekovski mojster Anton Bončar s sv. Petra ceste se je zahvalil za »temeljiita« poročila obema govornikoma ter je predlagal resolucijo, v kateri se protestuje proti cestnemu zakonu, občinskemu volivnemu redu in se odobrava nastop liberalnih posancev v deželnem zboru. — Turk nato še prosi podžupana dr. Tavčarja, naj ga podpira v občinsk. svetu, ko bo stavil predloge, ki jih je čital v »Slovenec«, za kanalizacijo od mitnice na Zaloški cesti do Accetove hiše, za razsvetljavo Martinove ceste in za stražnico na Radeckega cesti. Dr. Tavčar mu je zaklical: »Se bo zgodilo, Pepe!« Nekdo zakliče: »Ampak za policaje najprej!« Drugih želj o gospodarskih težnjah zborovalci niso izražali in so vsi od nekega vplivanja molčali, ker se jim je namignilo, da se niti to ne bo moglo zgoditi, kar so dr. Tavčar in drugi že objubilili na raznih shodih. Pač pa so toliko bolj zabavljali med seboj pri mizah. Tako se je nekdo pridružil, da je v Metelkovih ulicah ponoči taka tema, da si mora svetiti z vžgalicami, če hoče priti domov. Nato je dr. Švigelj zaključil zabavno zborovanje.

Ij Smrdljivo meso iz Šiške pred sodiščem. Včeraj popoldne se je vršila tretja razprava o tožbi šišenskih mesarjev proti občinskemu odborniku Borštnerju iz Šiške. Dokazalo se je, kake svinjarije so prodajali nekateri šišenski mesarji. Gosp. Borštner je bil oproščen. Zagovarjal ga je dr. Vl. Pegan. Daljše poročilo priobčimo jutri.

Ij Najnovejše moderno sredstvo za posipanje cest je opeka. Tako je mnenje Hribarjeve cestne uprave, ki ljubljansko cesto na barju posipava z opeko. Ta cesta je sploh v tako škandaloznem stanju, v kakršnem skoro ni druge ceste v deželi. Hribarjeva blata polna cestna uprava je prava podoba liberalne stranke in njenega programa.

Ij Lepo zbirko slovenskih molitvenikov je daroval za obmejne Slovence gospod profesor Dermastia. Hvala prisrčna! Kdor ima kaj molitvenikov, naj jih pošlje do jutri 5. ure popoldne v naše uredništvo.

Ij Skušnja moškega zboru »Ljubljane« bo danes ob 8. uri zvečer. Vabim vse gg. pevce, da pridejo točno k skušnji. Pevovalja.

Ij »Slovenčeva« je obveljala. »Slovenec« se je zavzel za nedeljski počitek mesarjev, nakar je »Narod« pisal, da nedeljskega počitka mesarji ne dobe. »Slovenec« je bil nasprotnega mnenja, in sedaj je v tej zadevi ostal res »Narod« v manjšini. Za »Narodovo« mnenje so bili samo štirje mesarji; zato v zimskem času mesarji ob nedeljah ne bodo prodajali mesa.

Ij Umrl je v Rupi graščak in znani ljubljanski zasebnik g. Viktor Recher, 57 let star.

Ij Bivšo Gestrinovo hišo na Poljanski cesti, katero je od Slovenskega pisateljskega društva kupila mestna občina, sedaj podirajo.

Ij Prememba posesti. Bivšo Kocmurjevo hišo na Poljanski cesti, v kateri je znana gostilna pri Johannesbirtu, sedaj last gosp. Černivca, je kupil bivši gostilničar pri »Bavarskem Dvoru« g. Petsche za 40.000 kron.

Ij Slovensko deželno gledališče. Jutri, v soboto se poje po daljšem času zopet J. Offenbachova fantastična opera v treh dejanjih s predigro, »Hoffmannove pripovedke«. — V nedeljo popoldne se igra ob znanih cenah francoska burka »Gidč. Jo-sette — moja žena« (p a r) z gospo Iličičevo v naslovni ulogi. Večje uloge imajo gg. Nučič, Povhe, Verovšek ter gospa Bukšekova. — Zvečer se ponavlja melodijozna ljubka Hervéjeva opereta »Mam'zelle Nitouche« in sicer n e p a r.

Ij Saje vnele so se včeraj v pečnih cevih v delavnici gosp. Frana Merale na Sv. Petra cesti šte. 30. Čuvaj na Gradu je to opazil in obvestil rešilno in gasilno društvo, katerega oddelek se je takoj odpeljal na lice mesta, a ni stopil v akcijo, ker so bili ogenj že preje domači pogasili.

Ij Žrtev poklica. Včeraj je avstrijski konzulat iz Amerike odposlal v Podgorico nekega delavca, kateri je tam izgubil pri neki nesreči desno nogo. Revenu se je menda vsled strahu pri nesreči tako omračil um, da nič ne govori in zre predse topo, kakor mrtvo bitje.

Ij Vtíhotapila se je danes ponoči na dvorišče neke hiše na Zaloški cesti neka neznana ženska in pokrad'a perici Heleni Dimnikovi več namiznih prtov, ženskih srajc in spodnjih kril. Tatca je okoli 30 let stara in je imela sivo zimsko ogrinjajočo.

Ij »The Royal Bio«, veliko znano kinematografično podjetje, priredi v Ljubljani v »Mestnem domu« ciklus predstav. Vsaka predstava traja dve in pol uri. Izvajala se bodo večja potovanja po raznih deželah, drame, ki jih predstavljajo prvi pariski igralci, mnogo smešnih. Razpored je decenten in zanimiv in vsakemu dostopen. Predavalo se bo slovensko. Prva predstava bo v soboto, 27. novembra. V nedeljo tri predstave. V ponedeljek ni predstave. Prihodnja predstava v torek in vsaki dan.

Razne stvari.

Stavka ljudskošolskih učencev. 28 učencev nekega razreda javne šole v New Yorku je začelo stavkati, ker jim šolski vodja ni hotel dati one učiteljice, katero so želeli. Toda vodja je odločen mož. Poslal je policijo v njih stanovanja, ki je vse male stavkarje privedla v šolo. Tu jim je povedal, da če ne bodo mirovali, jim hoče prepovedati obisk šole. To je pomagalo. Vsi stavkajoči so sedaj zadovoljni z novo učiteljico.

Erupcija plina. V občini Kissarmas na Sedmograškem so odkrili čudovit naraven pojav, ki so ga doslej opazovali edino še v Severni Ameriki. Geolog dr. Karl Papp je že pred dvema leti opazoval, kako so pastirji za šalo zažigali plin, ki se dvigal iznad tamošnjih močvirij. Država je nato lanskega novembra dala za položajno vrtno v zemljo, toda že v globokini 20 metrov so morali ustaviti preiskave, ker je plin s tako silo udarjal na dan,

da je metal pest debelo kamenje na kvishku in je bila vsled tega v nevarnosti bližnja železniška proga. Sedaj prihaja plin na dan po 6 metrov visoki železni cevi, in sicer s tako silo, da raznese kose lesa, ki se polože na vrh, v drobne trske. Bučanje plina se sliši 10 km daleč; uhaja ga dva kubična metra na sekundo, kar odgovarja 20.000 konjskim silam. Veščaki prihajajo z vseh strani proučavati zanimivi naravni pojav. Vlada je od lastnika dotičnega zemljišča kupila pravico izrabljanja za 100.000 kron in bo ondi postavila veliko električno centralo, ker bo moč plina še delovala več desetletij.

Slovensko krščansko socialno delavstvo in njegovi prijatelji!

V nedeljo dne 28. t. m. vsi in vse na

IV. vseslovenski delavski shod.

Spored:

Ob 8. uri zjutraj. Cerkveno opravilo v cerkvi oo. frančižkanov.

Ob 9. uri dopoldne. IV. vseslovenski delavski shod v veliki dvorani »Uniona«. Na sporedu je 12. velezanimivih poročil. Zborovanje bo zaključeno približno opoldne.

Ob 3. uri popoldne. Organizacijsko posvetovanje.

Ob 6. uri zvečer. Velik ljudski družinski večer v veliki dvorani »Uniona«.

Vstopnice za vseslovenski delavski shod se dobe vsak večer od 7. ure nadalje v S. K. S. Z. Brez vstopnic ni dovoljen vstop. Vstopnice na veliki ljudski družinski večer se bodo dobile zvečer.

Telefonska in brzojavna poročila.

DANAŠNJA SEJA DRŽAVNEGA ZBORA.

Dunaj, 26. novembra. Danes nadaljuje zbornica debato o nujnih predlogih glede narodnostnega vprašanja. Govoril je nemški radikalec Stransky, potem je pa ob splošni veselosti prednašal zopet enega svojih novih govorov Malik. Za Malikom je govoril češki radikalec Baxa. V današnji seji skoro gotovo ne bo mogoče glasovati o teh nujnih predlogih. Vrše se še vedno pogajanja, da bi ne nastale vsled rezultata glasovanja nove diference med Nemci in »Slovansko Enoto«, vsekakor je pa izključeno, da bi »Slovanska Enota« glasovala za Pergeltovo predlog, ki zahteva, naj se jezikovne predloge o Češki brez prvega branja izroče odseku. Ravno kar so se sešli Nemci, da se posvetujejo o modusu, ki bi bil za »Slovansko Enoto« vsprejemljiv.

POLJAKI PROTI NUJNIM PREDLOGOM.

Dunaj, 26. novembra. Ker so Poljaki sklenili, da bodo glasovali zoper nujnost vseh predlogov, baje ne bo noben nujen predlog dobil večine.

TRGOVSKOPOMOČNIŠKI ZAKON.

Dunaj, 26. novembra. Narodnogospodarski odsek je danes sprejel trgovskopomočniški zakon. Četrta leta po publikaciji zakona stopi zakon v veljavo.

POLJAKI ZA »SLOVANSKO ENOTO«.

Dunaj, 26. novembra. Danes je bila zbrana parlamentarna komisija poljskega kluba. Načelnik Głabinski je dal poslancu Stapinškemu obvezne obljube, ki odgovarjajo stališču Stapinjskega in »Slovanske Enote«. Poljski klub noče več podpirati Nemce proti »Slovanski Enoti«. Splošno se sodi, da se bo položaj začetkom decembra obrnil na dobro »Slovanski Enoti«.

NAMERAVANO ZASTRUPLENJE ČASTNIKOV.

Dunaj, 26. novembra. Preiskava v skrivnostni zadevi odpošiljanja ciankaliija častnikom se bliža koncu. Storiči so na sledu in v par urah bo znano njegovo ime. Storičec je neki nadporočnik iz neke gailiške garnizije.

Dunaj, 26. novembra. Danes se je posebna komisija podala iz Dunaja na kraj, odkoder slutijo, da so se poslali ovojji s strupom za častnike. Vse drugo je neznan, upajo pa, da na podlagi indicij storičca kmalu dobe in aretirajo.

DR. SCHEINER DRŽAVNOZBORSKI KANDIDAT.

Praga, 26. novembra. Mladočehi so sklenili, da kandidirajo mesto dr. Srba, ki je odložil državnozborni mandat, dr. Scheinerja, predsednika češke sokolske zveze.

10 MILIJONOV KRON PONEVERIL.

Budimpešta, 26. novembra. Upravitelj odbora aradske železnice Armin Paloš je poneveril 10 milijonov kron.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V AMERIKI.

New York, 26. novembra. Neki vlak je trčil z električnim vlakom. Šest vozov je zgorelo, tri osebe so mrtve, 50 težko ranjenih.

NAPAD NA RUSKA KONZULA V PERZIJU.

Peterburg, 26. novembra. Iz Tehe, rana se poroča o napadu na ruska konzula Paseka in Radelovskega sledeče: Ruskega glavnega konzula Paseka je napadlo 250 roparjev. Karavana, v kateri je bil Pasek, je bila popolnoma oropana. Prišlo je do hudega boja, v katerem so bili ubiti od konzulovega spremstva trije kozaki in dva ranjena. Arhiv in blagajno glavnega konzula so rešili. Konzul je moral bežati. Ta dogodek je zelo nevšečen Angležem, ker so Angleži napram Rusom vedno podarjali o miru v Perziji pod novo vlado.

BIVŠI SULTAN IN ZUNANJI SVET.

Solun, 26. novembra. Na zaprtega Abdul Hamida, bivšega sultana, se vedno bolj pazi. Pisma, ki prihajajo nanj, se strogo nadzirajo in se mu izroče samo ona, ki so popolnoma nesumljiva. Stražnica vile, v kateri je zaprt sultan, je zvezana telefonično z različnimi vojašnicami. Vsled vsakega najmanjšega povoda se straža podvoji.

UPOR NA GRŠKEM.

Atene, 26. novembra. Zaslišanja glede upora pomorskih častnikov, so končana. Preiskovalni sodnik je poslal akte državnemu pravdnictvu v Patras. — Nekega turškega častnika so zaprli zaradi vohništva.

POLOŽAJ V NICARAGUL.

New-York, 26. novembra. Čuje se, da so zaprli v Nicaragui zopet 17 Amerikancev. Amerikanske bojne ladje so dobile ukaz, naj izkrcajo v Nicaraguo moštvo.

TRGOVKA Z DEKLICAMI ZAPRTA.

Černovice, 26. novembra. Tu so zaprli trgovko z deklicami neko Gläsermann, ko je hotela odpotovati z neko lepo, m'ado 18-letno deklico v Hamburg, odkoder bi odpotovali na Kitajsko. Gläsermann, ki je doma iz Galicije, vzdržuje v Šanghaju zloglasno hišo ter se je domenila z večimi deklicami, da bodo potovale prihodnje poletje v Šanghaj. Pri njej so našli 5000 kron, 5000 dolarjev in 1000 mark. Našli so pri njej tudi pisma, ki dokazujejo, da je imela obširno trgovino z deklicami na Holandskem, Japonskem in Ameriki.

NEURJE V CARIGRADU.

Carigrad, 26. novembra. V sredo je bila v Carigradu velika nevihta. Morje je prestopilo bregove in je utonilo 10 oseb. Strela je udarila v več poslopij in jih poškodovala. Mnogo telegrafskih zvez je pretrganih.

GROZEN POŽAR V NEW YORKU.

New York, 26. novembra. V neki velik hiši v italijanskem okraju je izbruhnil požar. Večina ljudi je rešila samo življenje. Med razvalinami so našli šest ožganih trupel. Neka mati je ob požaru vrgla svoje dete iz tretjega nadstropja na cesto in nato še sama skočila skozi okno. Oba sta došla težke poškodbe.

Štajerske novice.

Š Vabilo na I. redni občni zbor slov. katol. izobraževalnega društva »Kres« v Gradcu, ki se bo vršil v nedeljo, dne 28. novembra t. l., ob pol štirih popoldne v društvenih prostorih, Pestalozzi'strasse 63, III., s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo odbora; 3. poročilo revizorjev; 4. volitev novega odbora; 5. volitev revizorjev; 6. »Čebelca«; 7. slučajnosti. — Vsak član je proš, da se gotovo udeleži in točno pride na občni zbor. Prijatelji društva dobrodošli! Za odbor: Štefan Fideršek, tč. predsednik. — Josip Inkret, tč. tajnikov namestnik.

Š Slov. katol. akad. društvo »Zar'a« spremeni svoje društvene prostore ter stane od 3. decembra naprej v Brunngasse št. 7 I.

Š Lepo posestvo V. Veršeca na Bizeljskem bo v kratkem na javni dražbi v

Brežicah prodano. Baje se Nemci zanimajo za posestvo. Pozor, slovenski kupci! Podatke se dobi na okrajni sodnji v Brežicah.

Koroške novice.

k Škandalozne razmere na celovškem kolodvoru. Na celovškem kolodvoru se je zgodil v zadnjem času sledeči slučaj: Dva slovenska pomočnika, oba Kranjca, ki lomita nemščino za največjo silo, sta se hotela peljati v Radoljico. Nista imela nobenega namena izzivati. Šla sta k blagajni, pri kateri je sedela neka staričkava punca. — Prošita nemški za polovično karto v Radoljico ter pokažeta delavsko legitimacijo v ta namen. Obe sta bili podpisani od radoljiškega županstva. — Kraja Celovec-Radoljica je imel eden napisana nemški, drugi pa slovenski v legitimaciji. Besedilo legitimacije je bilo nemško. Eden je dobil polovično karto, drugi pa ne, in sicer zaradi slovensko pisanih besedi Celovec-Radoljica. Na opetovano prošnjo da je vendar legitimacija popolnoma enaka drugi, jo je končno punca vrgla na tla in sicer na svojo stran v uradno sobo, jo je pobrisala, tako da je fant ni mogel več dobiti. Tega, ali je punca tudi s svojimi čevlji in nožicami stopila na karto, sicer poročila ne izpovedo, ampak saj manjka samo še to. Vsaka beseda ogorčenosti bi bila odveč. Fant je moral celo karto plačati! A kakor sta tista fanta roko stisnila, tako jo mora cel narod slovenski stisniti pri taki surovosti. Samo manika še, da jo cel narod tudi enkrat dvigne! — Bienerth in cela vlada trobijo nam vedno na ušesa, da je vlada pravična! Tega pa ne vidijo, da je na Koroškem vse narobe. Na laški meji smo! Kako dolgo bo še, da bo vdri Lah čez mejo? — Avstrijska vlada pa pripušča, da se slovenski koroški rod, ki je ob laški meji, sme taptati, ubijati, potem naj se pa vkorenini ljubezen do Avstrije v nas!

ZVEZA BALKANSKIH DRŽAV.

Začetkom decembra pričakujejo v Belgrad voditelja mladoturkov Enver beja in albanskega prestolnega pretendenta princa Ghiko, ki je ob enem predsednik bukareškega društva za osnovanje balkanske edinosti. Belgrajski politiki pripisujejo sestanku s tema dvema veliko važnost.

PRINC JURIJ

na noben način noče iz Srbije. Glasom belgrajskega »Zvona« so se 23. t. m. višila na dvoru dolgotrajna tajna posvetovanja v tej zadevi.

TURŠKA NAROČA V SRBIJI.

Turška vlada je pri veliki beigradski tvrdki za obuvala, N'kolić, Petrović & C., naročila za carigradsko posadko 5000 parov čevljev.

Svedočba gospoda profesorja dr. I. Fritscha.

Dunaj.
Gospodu I. Seravallo Trst.

Na Vaše vprašanje sem v položaju, Vam potrditi, da sem Vaš izdelek Seravallo-kina vino z železom pri živčnih boleznih na anemični podlagi večkrat in z zadovoljivim uspehom uporabljal.

Dunaj, 18. oktobra 1907.

Prof. Fritsch.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padevina v 24 urah v mm
25	9. zveč.	738,2	-2,3	sl. szah.	del. obl.	
26	7. zjutr.	40,0	-6,5	sl. svzh.	megla	0,0
	2. pop	40,2	0,0	sl. jvzh.	del. jasno	

Srednja večerajšnja temp. 2,5°, norm. 1,5°.

V soboto 27. nov. prva predstava v »Mostnem domu«

THE ROYAL BIRD & CO.

Spored: 1. Potovanje po Cautanaru in Alžiru (novo). 2. Ezerična žena. 3. Orlej v spodnjem svetu. 4. Tat okrade tatu. 5. V poboljševalnici. 6. Lepa kontoristka (komično). 7. Modrna bitka na morju. 8. Dedščina služkinje. 9. Kamnolom v Angliji. 10. Scherlok Holmes: Izvošček št. 519. 11. Kratkovidni lovec (komično). 12. Prvi izlet biciklistinje.

Začetek predstave točno ob 8. uri zvečer.

Vstopnina: Rezervirani sedež K 1,50, I. prostor K 1,—, II. prostor K 80, III. prostor K 50. Otroci plačajo na rezerviranem sedežu 70 vln., I. prostor 50 v, II. prostor 30 v, III. prostor 0 v.

Dvorana je kurjena.

V nedeljo tri predstave ob 3. 5. in 8. uri zveč. — V ponedeljek odpade predstava. Pribodnja predstava v torek in vsak dan.

2474 2—1 The Royal Bird & Co.

Rojaki! Slovenke! Društva!
Spominjajte se z darovi Slovencev v St. lju!

3275 Zahvala. 1—1

Povodom bolezni in smrti našega iskreno ljubljenega sina, ozir. brata

Frana Polajnk

dijaka I. gimnazijskega razreda

nami je došlo toliko iskrenih dokazov sočutja, da se tu javno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. Osobito pa izrekam zahvalo za častno spremstvo pri pogrebu velerodnemu gospodu c. kr. gimn. ravnatelju dr. J. Bežaku, gg. profesorjem, gg. pevcem in sploh vsem drugim, ki so spremlili predraga rajnika k zadnjemu počitku. Iskrena zahvala tudi vsem p. n. darovalcem krasnih vencev in soplek. Bog plačaj!

Ljubljana, 26. novembra 1909.

Zalujoči ostali.

Za trgovino na deželi se išče preprosto in zanesljivo

dekke

ki je popolnoma izvežbano v prodajanju špacerijskega blaga in žganja. Glavni pogoji poštenost. Vstop od 1. do 15. decembra. Ponudbe na upravo tega lista pod »trgovina«.

3257 4—1

Gostilničarji pozor!

U najem ali pa na račun se takoj odda

dobro idoča gostilna

z vsjo gostilniško opravo. Žraven je tudi velik, lep vrt, kegljišče, ter velike sobe za tujce. Ista se nahaja na lepem prometnem kraju in blizu župne cerkve. Prij. ponudbe naj se pošljejo pod »dobro idoča gostilna« na upravo »Slovenca«.

1 par lepih 3 leta starih

PSOU

velike majestetične postave (pes in psica) bernhardinske pasme,

izborni čuvaji in jako naklonjeni gospodarju, se radi pomanjkanja prostora ugodno prodajo, ali pa zamenjajo za kako drugo žival, na primer perutnipo. — Več pove

Peter Strel, trgovec v Mokronogu.

IVAN PENGOV

podobar, izdelovatelj oltarjev, itd., naznanja prečistiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in dobrotnikom, da je prevzel znano podobarsko delavnico umrlega g. And. Rovšeka, Kolodvorske ulice št. 20.

Priporočam se in zagotavljam, da bom vedno izvrševal svoj poklic in prosim za zaupanje. Tekom 10 letnega praktičnega dela pri ranjem g. Rovšku pridobil sem si toliko spretnosti, da se bode v prihodnje ravno tako solidno in kolikor mogoče po nizki ceni izdelovalo, kakor se je dosedaj. 3438 52—7

Louski pes

prepeličar se po ugodni ceni proda. Ponudbe R. R. 111 poste rest nte, ljubljana. 3271 3—1

V službo želi vstopiti 3268 2—1

kot kuharica ali gospodinja

h kakemu samcu ali župniku ali mali družini, 43 let stara izkušena kuharica. Tozadevna pisma se prosi »poštno ležeče št. 43.«

2 elegantni sobi

kojih vsaj ena naj bo lepo meblowana, v pritličju ali prvem nadstropju se išče za takoj kje v sredini mesta v kaki glavni ulici za stalno stranko. — Ponudbe na upravo lista. 3269 2—1

Podpisani župni urad razpisuje službo

organista in cerkvenika

do 1. januarja 1910. 3272 2—1

Župni urad Preska, 25. novembra 1909.

Kaj je nepotrebno? ...

Podružnice
Spljet, Celovec
- In Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani stritar'ova ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun, ter je obrestuje po čistih $\frac{1}{2}\%$

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice
Spljet, Celovec
- In Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -